

Імідж Закарпатського українського театру на відміну від іміджу інших театрів України має свої специфічні національні особливості. Це обумовлено тим, що закарпатський театр досить багатогранний має свою власну історію та свій підхід до постановок вистав. Крім того різножанровість театру (оперета, драма, водевіль, комедія) породжує масу іміджів різного характеру, які завжди формуються за законами першого враження. Іноді переглянувши прем'єрну виставу, глядач запам'ятає костюм героїні або героя, який в подальшому стане лейтмотивом усієї вистави.

Для формування свого іміджу Закарпатський академічний український театр сьогодні шукає і виявляє нові пласти життя і суспільства, виробляє нові методики, знаходить засоби виразності на естетики театрального мистецтва.

Література:

1. Джексон Ш. Костюм для сцени. Москва, 1984. 143 с.
2. Зайцев О.Д. Художник театру Емма Зайцева. Ужгород, 2017. 144 с.
3. Зайцев О.Д, Зайцева Е.І. Театрально – декораційне мистецтво Закарпатського академічного обласного українського музично – драматичного театру імені братів Ю.– А. та Є. Шерегіїв (1946–2021 роки). Ужгород, 2021. 246 с.
4. Таїров О.Я. О театрі. Москва, 1970. 603 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-117-6-43>

НАБУТТЯ ОБКЛАДИНКОЮ МУЗИЧНОГО АЛЬБОМУ ОЗНАК ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ НА ПРИКЛАДІ РОБІТ СТОРМА ТОРґЕРСОНА

Касьяненко Л. Р.

*студентка III курсу факультету образотворчого мистецтва
Харківська державна Академія дизайну і мистецтв
м. Харків, Україна*

Початковою задачею зображень на обкладинках музичних альбомів було збільшення обсягів продажу [1,с.2], проте згодом відбулось переосмислення їх значення до рівня самостійного художнього твору. Найбільшого розквіту індустрія дизайну обкладинок музичних альбомів досягла на межі 60-70-х років ХХ ст. [1,с.2]. Серед дизайнерів,

художників та фотографів, які у той час розпочали свою діяльність, варто виокремити Сторма Торгерсона та фірму Hipgnosis (С. Торгерсон, О. Пауелл та, згодом, П. Крістоферсон). Сторм Торгерсон та Hipgnosis відомі, перш за все, роботою над дизайном обкладинок для Pink Floyd, Led Zeppelin, the Cranberries, Muse та ін.

Мета доповіді - проаналізувати декілька робіт С. Торгерсона (також у складі Hipgnosis) з художньої точки зору, спираючись на історію мистецтва та еволюцію обкладинок музичних альбомів, і на основі здійсненого аналізу обґрунтувати, чому обкладинки музичних альбомів прирівнюються до самостійних художніх творів. Дослідженням дизайну обкладинок музичних альбомів у Західній Європі займалися Н. Де Вілль, С. Дрейт, К. Едж, А. Грант, Д. Харрріс, Т. Матсуї тощо. У даній роботі звернемо увагу на художній аспект дизайну обкладинок зазначеного автора та на їх зв'язок з мистецькими практиками минулого.

Варто зауважити, що обкладинки альбомів – це явище, яке не має сталості зовнішнього вигляду [1, с. 2], оскільки підпорядковується змінам у музиці та стилю конкретного альбому. Хоча і можна простежити характерні для конкретного періоду риси оформлення обкладинок, протягом еволюції вони неодноразово змінювались. Упродовж існування індустрії популярним трендом при оформленні обкладинки було використання фотографій виконавців без розкриття змісту музики. Для даного дослідження важливим є історичний момент на зламі 1960-70 років, пов'язаний з появою психоделічної та прогресивної, тобто більш складної, музики, коли було переосмислене призначення обкладинок та посилення, яке вони мають донести глядачеві: зображення на обкладинці стали концептами, тобто розкривали образно-ідейну складову музики [2]. Обкладинки такої направленості існували і до цього моменту, проте тепер це стало панівною тенденцією. Одними з перших дизайнерів, кому властиві такі рішення в оформленні, були Сторм Торгерсон та Hipgnosis [2], чиї ідеї суттєво вплинули на подальший розвиток індустрії. Можна навести цитату С. Торгерсона стосовно зміни тенденцій: «Фотографії груп, як The Beatles чи Take That, що вони скажуть? Вони скажуть про їх [виконавців] зовнішній вигляд, а не про те, що у їхніх серцях чи музиці... З-поміж величезного обсягу речей, які можна обрати для візуалізації [музики], навіщо обирати чотирьох хлопців [The Beatles]?» [3].

В інтерв'ю для галереї GATE 2011 року Торгерсон засвідчує вплив на своє мистецьке бачення творчості Рене Магрітта [5]. Пряме цитування робіт художника можна помітити, наприклад, у дизайні обкладинок для «Wish you were here immersion box set» – Pink Floyd,

«Absolution» – The Muse, «Frances the Mute» – Mars Volta тощо. Однак, можна виявити спільні риси робіт Торґерсона з роботами інших митців і це уможливило більш глибоке дослідження його творчого доробку. В межах даного дослідження здійснено аналіз обкладинок до альбомів «Bury the hatchet» (1999) – The Cranberries, «The Division bell» (1994) – Pink Floyd, «Wish you were here» (1975) – Pink Floyd. Обкладинка альбому «Bury the hatchet» має композиційні та настроєві схожості з роботою Ендрю Ваєта «Світ Христини» (1948). На обкладинці увага глядача спрямована у лівий нижній кут. За правилами композиції такий прийом використовується для передачі максимального емоційного спаду, повернення у зворотній бік, деградації тощо. Композицію картини Ваєта, залежно від інтерпретації, можна трактувати вибудованою у цьому ж напрямку. Отже, в обох випадках концентрація уваги перенесена на фігуру людини. Поза людини на зображенні обкладинки наближається до пози жінки на літографії Вінсента Ван Гога «Sorrow» (1882). Зображення ока у небесному просторі є прямою цитатою на роботу Рене Маґрітта «La Femme du Maçon» (1958), але контекст, у який його поміщено, відсилає глядача до біблійного образу Всевидячого ока [4]. Це свідчить про звернення дизайнера до образів з різноманітних першоджерел, зокрема до релігійної тематики, що властиво і образотворчому мистецтву, і рок-музиці.

Якщо розглянути дизайн для альбому «The Division Bell» (1994), стає помітним вплив портретів П. Пікассо, наприклад, робіт «Портрет Дори Маар» (1937), «Моряк» (1938) чи «автопортрет» (1972). Можна припустити, що (якщо розглядати кожен частину скульптури окремо) має місце звернення до єгипетського канону візуалізації людини: обличчя зображувалось у профіль, а око – анфас. Схожості з роботою Джеймі Ваєта «Twin houses» (1969) простежуються під час аналізу світлотіньової ритміки, колористичного рішення (синій, зелений, сірий та акцент на червоному) та композиції, яка в обох випадках будується на симетрії.

Гра з простором, геометричність форми та композиції, тяжіння до симетрії відсилають до творчості М. Ешера, наприклад, арковий ритм обкладинки «Wish You Were Here» (Рис. 1) перекликається з роботою Ешера «Бельведер» (1958), а загальна композиція має схожості з фрескою Рафаеля Санті «Афінська школа» (1511), на що вказує і колористичне рішення.

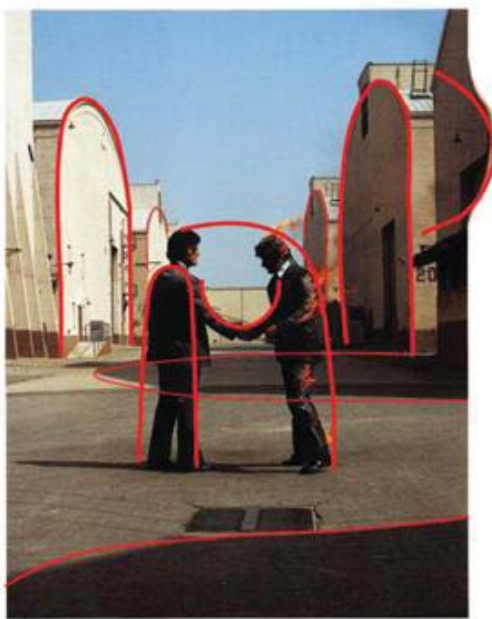

Рис. 1. Pink Floyd – «Wish you were here».

Автор дизайну – Сторм Торгерсон.

Аналіз ритмічної структури – Касьяненко Л.

На образно-змістову складову робіт Сторма Торгерсона вплинуло, головним чином, мистецтво доби модернізму, зокрема сюрреалізм. Мінімалістичні пейзажі, які Торгерсон часто використовує у якості тла, відсилають до творчості Р. Магрітта і С.Далі. Той факт, що проекти Торгерсона – виключно ручна робота без використання комп'ютерних технологій [3], дозволяє сприймати сам процес їх створення як перформанс. Можна говорити про продовження художньої традиції Сторма Торгерсона, враховуючи численні інтерпретації створених ним дизайнів, а також запозичення з них у подальшій художній практиці, наприклад у графічному творі Р. Касьяненка «Novus ordo seclorum. Seibtes Blatt» (2014), де помітне цитування обкладинки для «Bury the hatchet».

Враховуючи зазначене вище, можна зробити наступні висновки: роботи Торгерсона суттєво вплинули на візуальну естетику музики починаючи з 1970-х років. Враховуючи популярність деяких виконавців [1, с. 4], з якими працював митець, є підстави стверджувати, що їх візуальність спричинила культурний вплив на досить велику аудиторію: обкладинки виконували роль моста між високим мистецтвом та масовим глядачем [1, с. 9, 11–12]. Тож можна припустити, що це викликало зацікавленість у візуальному мистецтві серед декількох поколінь людей, що є частиною сьогоденного масового інтересу до образотворчого мистецтва та дизайну. Хоча сприйняття робіт Сторма

Торгерсона як художніх творів частково пов'язане з загальною зміною ставлення аудиторії до візуального контенту у музичній індустрії, велике значення має сама теоретична можливість співвіднести в різних аспектах його твори зі взірцями образотворчого мистецтва в часовому проміжку від Рафаеля до М. Ешера, що вказує на високу майстерність митця.

Література:

1. Ismael Lopez Medel. Death and resurrection of the album cover. 2016. С. 2, 4, 9, 11–12. URL:https://www.researchgate.net/publication/260424430_Death_and_resurrection_of_the_album_cover (Дата звернення 05.07.2021)
2. Martin Chilton. Cover story: A history of Album Artwork. 2021. URL: <https://www.udiscovermusic.com/in-depth-features/history-album-artwork/> (Дата звернення 05.07.2021)
3. Pierre Perrone. Storm Thorgerson: Graphic designer whose art was central to the work of Pink Floyd URL: <https://www.independent.co.uk/news/obituaries/storm-thorgerson-graphic-designer-whose-art-was-central-work-pink-floyd-8580885.html> (Дата звернення 06.07.2021)
4. Cover ups: Storm Thorgerson's iconic album artwork – in pictures. *The Guardian*. 2013. URL:<https://www.theguardian.com/music/gallery/2009/may/20/storm-thorgerson-album-artwork> (Дата звернення 08.07.2021)
5. Storm Thorgerson on Magritte (transcription). *Tate*. 2011. URL: <https://www.tate.org.uk/art/artists/rene-magritte-1553/storm-thorgerson-on-magritte> (Дата звернення 05.07.2021)
6. Tom Porter. Dark Side of the Moon Artist Storm Thorgerson Dies. *International Business Times*. 2013. URL: <https://www.ibtimes.co.uk/storm-thorgerson-pink-floyd-dies-obituary-459487> (Дата звернення 09.07.2021)